

## Kolbark (Młyny), nieistniejący młyn Barczyków, XIX-XX w.

### 1. Kategoria

Zabytki techniki, młyn

### 2. Położenie administracyjne

gm. Klucze, pow. olkuski, woj. małopolskie

### 3. Współrzędne

50.34450 19.65268

### 4. Kod w dokumentacji

Kolbark-03-148

### 5. Data weryfikacji terenowej

22 kwietnia 2016 r.



### 6. Opis

Młyn znajdował się około 2 km na południe od Kolbarku, w położonym na śródlęśnej enklawie przysiółku Młyny. Przynajmniej od początku XIX wieku aż do czasów współczesnych jego właścicielami były kolejne pokolenia rodziny Barczyków\*. Budynek młyna został rozebrany w latach 90. XX wieku. Z dawnej zagrody młynarskiej zachował się dom, stodoła, piwniczka, fragment koryta doprowadzającego wodę, staw oraz jeden z kamieni młyńskich.

Obecny właściciel dawnej zagrody młyńskiej, pan Wojciech Barczyk, przechowuje w prywatnym archiwum dokumenty związane z historią nieistniejącego młyna. Wśród nich znajduje się między innymi wyciąg z aktu notarialnego z 1864 roku, w którym ówczesny właściciel młyna, Wawrzyniec Barczyk, uposaża swojego bratanka, także Wawrzyńca, na okoliczność jego ślubu z niejaką Franciszką Noçoń. Zachowały się także fragmenty księgi ewidencyjnej, z których wynika, że na początku XX wieku ziarno do młyna przywozili gospodarze z miejscowości Kolbark, Rabsztyn, Michałówka, Jangrot, Podlesie i Troks. Sporządzony w 1928 roku opis techniczny wspomina, że młyn zbudowany był z drewna, stał na podmurówce i posiadał jedno koło nasiębierne. Dalej mowa jest o tym, że *Urządzenie młyna składa się z jednej pary walcy, jednej pary kamieni, cylindra, perlaka, triera, szmerglówki i elewatorów\*\**. Wśród dokumentów znajdują się także: świadectwo przemysłowe z 1923 roku, polisa ubezpieczeniowa z roku 1926 oraz wykonane tuż po drugiej wojnie światowej szczegółowe plany młyna.

Pan Wojciech Barczyk wspomina, że jako dziecko zakradał się do wnętrza nieczynnego już w tamtym czasie młyna. Ze swoich wypraw najlepiej zapamiętał wygładzone przez upływ czasu i dotyk ludzkich rąk drewniane elementy urządzeń i konstrukcji. Właściciel pamięta także koło młyńskie, którego łopaty były wykonane z blachy, a także umieszczoną przed kołem turbinę, która po odpowiednim przekierowaniu wody produkowała prąd elektryczny na potrzeby gospodarstwa. Własne źródło elektryczności było dobrodziejstwem, które jednak z czasem stało się źródłem kłopotów. Po zamknięciu młyna właściciele musieli odczekać dłuższy czas w kolejce na podpięcie do sieci publicznej. Podczas gdy cała okolica była już zelektryfikowana, w gospodarstwie Barczyków jedynym źródłem światła była wtedy lampa naftowa\*\*\*.

Jedynym zachowanym elementem pochodzącym z wyposażenia dawnego młyna jest ustawiony przy wjeździe na posesję kamień młyński (tzw. francuz). Obok znajduje się fragment betonowego koryta, doprowadzającego wodę na koło młyńskie (1946 rok). Stojąca nieopodal drewniana stodoła ma około 80 lat. Dom mieszkalny w głębi posesji

liczy sobie około 120 lat i pomimo zmiany wyglądu zewnętrznego zachował pierwotny układ pomieszczeń\*\*\*.

#### 7. Źródła i materiały

\* Na tzw. *Mapie Kwatermistrzostwa* z pierwszej połowy XIX wieku młyn opisany jest jako *Młyn Barczyk*, patrz: *Topograficzna Karta Królestwa Polskiego* (tzw. Mapa Kwatermistrzostwa), 1:126 000, Kol. III Sek. VIII, Olkusz-Kraków, 1839-1843 (I wyd.), wersja online na stronie projektu Mapster, <http://igrek.amzp.pl/mapindex.php?cat=KWATERMISTRZ>.

\*\* Opis techniczny młyna wodnego w osadzie młynarskiej Kolbark, 1928, oryginał dokumentu w prywatnym archiwum państwa Barczyków.

\*\*\* Rozmowa z państwem Barczykami, Kolbark Młyny, 1 maja 2016 roku.

#### 8. Uwagi

#### 9. Dodatkowe fotografie obiektu



Kanał doprowadzający wodę do młyna



Stodoła w dawnej zagrodzie młyńskiej



Dawny staw młyński